

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

КАФЕДРА ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ІСТОРІЇ

**ДЗВ: МОНОПРОФІЛЬНІ МІСТА ДОНБАСУ В ПОЛІТИЧНІЙ
СТРАТЕГІЇ РАДЯНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ**

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітня програма	Середня освіта (Історія, англійська мова і література)
Форма навчання	денна
Курс	
Семестр	

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання
кафедри вітчизняної та
зарубіжної історії
28.08.2019 № 1

Бахмут 2019

Назва курсу	Монопрофільні міста Донбасу в політичній стратегії радянської держави
Викладач (-і)	Євсеєнко Сергій Андрійович
Контактний тел.	+38 095 4080 295
E-mail	s.yevseyenko@forlan.org.ua
Локація курсу в корпоративному середовищі	Ресурсний центр (аудиторія № 315, навчальний корпус № 2)
Формат курсу	очний (offline)
Консультації	Очні консультації: в день проведення лекцій/семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронну пошту, що вказана в силабусі.

1. Анотація

Навчальна дисципліна належить до вибірових дисциплін циклу професійної підготовки. Сприяє поглибленню уявлення про методологію регіоналістичних та історико-урбаністичних досліджень, формуванню комплексного бачення регіональної історико-урбаністичної проблематики.

Навчальна дисципліна «Монопрофільні міста Донбасу в політичній стратегії радянської держави» розроблена на основі ОПІ освітньої програми «Середня освіта (Історія, англійська мова і література)».

Предметом вивчення є методологія регіоналістики та урбаністики, політико-стратегічний вимір феномену монопрофільних міст Донбасу у ХХ ст.

Міждисциплінарні зв'язки ґрунтуються на знаннях, отриманих здобувачами під час вивчення дисциплін циклів вітчизняної та зарубіжної історії:

- «Нова історія України»;
- «Новітня історія України»;
- «Основи економічної теорії»;
- «Політологія»;
- «Соціологія»;
- «Основи наукових досліджень» тощо -

на першому (бакалаврському) рівні, а також дисципліни другого (магістерського рівня) «Методологічні засади історичних досліджень».

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовуються такі **форми навчання**: 1) лекційні заняття, на яких передбачається розкрити специфіку ареалогічного та структурно-функціонального підходів в історичній науці, висвітлити методологічні засади та концептуальний апарат регіоналістичних та історико-урбаністичних досліджень; проаналізувати етапи формування мережі монопрофільних міст Донбасу в ХХ ст., оцінити їх економіко-господарське та структурно-поселенське значення, з'ясувати планувально-архітектурні, політико-адміністративні, соціально-культурні особливості в радянському політико-стратегічному контексті; 2) семінарські заняття, що передбачають розгляд формування певних типів монопрофільних міст Донбасу на різних етапах розвитку УРСР, визначення відповідної специфіки розвитку містоутворюючих підприємств, соціальної інфраструктури населених пунктів;

наслідки державно-стратегічного бачення економічної ролі та значення цих міст для соціально-економічної сфери Донбасу; 3) консультації, які проводяться з метою допомоги здобувачам у виконанні творчих робіт, роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання здобувачами пропущених занять; 4) індивідуальне навчально-дослідне завдання «Формування монопрофільних міст Донбасу певного типу (на вибір здобувача) в радянському економіко-господарському плануванні».

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014. 03 Середня освіта (Історія)	Нормативна	
	Освітня програма (Історія, англійська мова і література).		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
(назва)			
Загальна кількість годин: 90		1-й	1-й
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти «магістр»	год. 20	год.
		Практичні, семінарські	
		год. 16	год.
		Лабораторні	
		год. -	год.
		Самостійна робота	
		год. 54	год.
	Індивідуальні завдання: - год.		
	Вид контролю: залік		

3. Мета та завдання курсу

Мета початкової дисципліни полягає у формуванні на основі методології регіоналістичних та історико-урбаністичних досліджень уявлень про розвиток мережі монопрофільних міст Донбасу в економіко-господарському, структурно-поселенському та культурно-ідеологічному вимірах радянської політичної стратегії.

Завдання:

- розкрити специфіку структурно-функціонального та ареалогічного підходів в історичній науці;

- сформувати уявлення про методологію та понятійно-категоріальний апарат регіоналістичних та історико-урбаністичних досліджень;
- визначити суспільно-економічні детермінанти формування міської монопрофільної периферії Донбасу в ХХ ст.;
- розглянути економіко-технологічне значення містоутворюючих підприємств регіону на різних етапах радянського програмно-цільового планування;
- проаналізувати функціонування мережі мономіст Донбасу в командно-адміністративній моделі організації праці;
- дослідити становлення мономіст у поселенській структурі Донбасу;
- визначити вплив трансформацій містобудівної політики радянської держави на розвиток монопрофільних міст регіону;
- проаналізувати формування населення мономіст регіону в ХХ ст. як соціодемографічний проект;
- розглянути «соцкультпобут» мономіст Донбасу як ідеологію унормованого повсякдення;
- дослідити утвердження радянського міфу про малі та середні монопромислові міста регіону як «інтернаціональні міста майбутнього»;
- розглянути встановлення стратегічних домінант пам'яті мономіст регіону в меморіальній політиці влади;
- осмислити значення регіонального урбаністичного феномену мономіст в історії України;
- удосконалити вміння самостійної навчально-дослідної діяльності з елементами застосування ареалогічного та структурно-функціонального підходів;
- сприяти всебічному розвитку, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього фахівця.

4. Результати навчання

Проектування і здійснення комплексних досліджень, у тому числі міждисциплінарних, на основі цілісного і системного наукового світогляду з використанням знань в області філософії науки; аналіз та оцінка сучасних наукових досягнень в галузі історії, економіки, політології, соціології, методики навчання історії.

Планування і вирішення завдань власного особистісного та професійного розвитку.

Аналіз та об'єктивна оцінка сучасних наукових досягнень у галузі регіоналістики, історичної урбаністики, використання методики дослідження із застосуванням ареалогічного та структурно-функціонального підходів у власній професійній (навчальній і науково-дослідній) діяльності.

Використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; володіння комп'ютерною та інформаційною культурою. Вільна орієнтація в інформаційних та Internet джерелах, використання у власній професійній діяльності бібліотечних фондів. Критичне ставлення до отриманої інформації; вміння здійснювати пошук, обробку, систематизацію, узагальнення та інтерпретацію загальнонаукової інформації з різних джерел, генерувати нові ідеї для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема, у міждисциплінарних галузях.

Усвідомлення значення зв'язку структурно-поселенських та економіко-господарських особливостей регіону в політико-стратегічному вимірі. Здатність виявляти та аналізувати закономірності історико-урбаністичного розвитку залежно від загальнодержавних ідеолого-політичних, соціально-економічних трансформацій. Визначення етапів становлення регіональних урбаністичних феноменів в загальноукраїнському контексті.

Здатність мислити логічно й послідовно, здійснювати аналіз та синтез різних ідей, точок зору, соціально-історичних явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності.

Вміння працювати у професійній та/або науковій групі, дотримуючись етичних норм професійної діяльності та академічної доброчесності.

Ефективне використання базових знань про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасної історичної урбаністики та регіоналістики в контексті вивчення загальноукраїнської історії.

5. Політика курсу заснована на політиці ГПМ.

Горлівський інститут іноземних мов є вільним і автономним центром освіти, що покликаний давати адекватні відповіді на виклики сучасності, плекати й оберігати духовну свободу людини, що робить її спроможною діяти згідно з власним сумлінням; її громадянську свободу, яка є основою формування суспільно відповідальної особистості, академічну свободу та академічну доброчесність, що є головними рушійними силами наукового поступу. Внутрішня атмосфера інституту будується на засадах відкритості, прозорості, гостинності, повазі до особистості.

Вивчення навчальної дисципліни «Монопрофільні міста Донбасу в політичній стратегії радянської держави» потребує: виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до семінарських занять; роботи з інформаційними джерелами; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури, а також ознайомлення з історичними джерелами та історіографічними працями.

Підготовка та участь у семінарських заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з історичних джерел, знання основних дефініцій, уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших здобувачів, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь.

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

6. Схема курсу

Змістовний модуль 1.

Вступ до історичної урбаністики. Місто як соціокультурний феномен. Виникнення історичної урбаністики, коло її проблем. Історична урбаністика та історична регіоналістика. Співіснування підходів в історичній урбаністиці (історико-культурний, структурно-функціональний, історико-топографічний, ареалогічний та ін.). Розвиток сучасної світової та вітчизняної теорії історичної урбаністики. Погляди на інститут міста в світовій історії. Проблема типологізації міст. Монопрофільні міста. Проблема генези та розвитку «мономіст» в різних соціально-економічних системах.

Суспільно-економічні детермінанти формування монопрофільної периферії Донбасу. Зміцнення обороноздатності як магістральний режим розвитку радянської економіки. Розбудова «матеріально-технічної бази комунізму». Масштабний розвиток «виробництва засобів виробництва» на Донбасі у радянському суспільно-економічному цілепокладанні. Формування та розвиток монопрофільних промислових міст Донбасу в екстенсивній моделі економіко-господарського розвитку.

Містоутворюючі підприємства регіону в радянському програмно-цільовому плануванні. Стратегічне планування промислово-урбаністичного розвитку Донбасу на

різних етапах розвитку радянської економіко-господарської системи. Політико-стратегічні умови визначення структурно-галузевих, структурно-технологічних та матеріально-технічних параметрів підприємств регіону, що несли містоутворюючу функцію. Програмування інерційних траєкторій розвитку монопрофільних міст регіону відповідно до галузевих-технологічних характеристик. Динаміка виникнення та розвитку «містоутворюючих підприємств» Донбасу різного профілю у 1920-80-ті рр.

Мережа мономіст Донбасу в командно-адміністративній моделі організації праці. Командно-адміністративна модель управління економіко-господарськими процесами в СРСР. Вразливі риси моделі. Специфіка системи радянського управління важкою промисловістю Донбасу. Економіко-організаційні особливості функціонування мережі монопромислових міст Донбасу. Індикація цих особливостей.

Становлення мономіст у поселенській структурі Донбасу. Зміни в поселенській структурі Донбасу на різних етапах існування УРСР. Державна стратегія урбанізації регіону у зв'язку з індустріалізацією. Радянські підходи до класифікації міст Донбасу. Різні сценарії утворення міст. Синоїкізм. Входження монопрофільних міст Донбасу в агломерації, конурбації. Феномен монопромислових «міст-супутників». Монопрофільні міста Донбасу як центри мікрорегіонів.

Монопрофільні міста Донбасу в трансформаціях радянської містобудівної політики. Урядові структури СРСР та УРСР, відповідальні за стратегічне планування міст. Розробка нормативів містобудування та генеральних планів в УРСР на різних етапах існування радянської держави. Соцміста груп «А», «Б», «В». Варіанти планування малих та середніх промислових міст Донбасу. Архітектурно-планувальні моделі соцміст групи «В» на Донбасі (типові, специфічні).

Комплектування населення монопрофільних міст регіону як соціодемографічний проект. Основні риси радянської соціальної інженерії. Шляхи поповнення робочої сили на підприємствах Донбасу. Оргнабори, «комсомольські путівки». Співвідношення механічного та природного приросту в регіоні на різних етапах існування радянської держави. Демографічна динаміка у мономістах регіону. Зміни в соціальному стані прибулих у монопрофільних містах.

«Соцкультпобут» мономіст Донбасу як ідеологія унормованого повсякдення. Мономіста Донбасу в культурно-політичному дискурсі влади. Завдання досягнення «ідеологічно вірних» параметрів соціального континууму монопрофільних міст. Владне бачення розвитку соціально-побутової сфери з позицій виробничої доцільності. Структура «соцкультпобуту» монопрофільних міст Донбасу. Зміни в радянській стратегії щодо формування інфраструктури відповідної сфери.

«Інтернаціональні міста майбутнього»: курс на творення міфу. Домінанти етнокультурної політики в країні та регіоні, її тенденції на різних етапах. Специфіка протікання етнокультурних процесів в монопрофільних містах Донбасу, її залежність від політико-ідеологічних, етнодемографічних та структурно-поселенських чинників. Малі «комсомольські міста» Донбасу 1950-60-х рр. у контексті творення ідеологеми «нової історичної спільноти – радянського народу».

Мономіста регіону в меморіальній політиці влади. Владні стратегії формування колективної пам'яті радянського суспільства. Режими історичності. «Агенти пам'яті», «ландшафти пам'яті», «місця пам'яті» та ін. Радянська політика утвердження стратегічних домінант пам'яті населення монопрофільних міст Донбасу. Феномен монопрофільних міст Донбасу в національній та регіональній пам'яті на різних етапах розвитку радянської держави.

7. Система оцінювання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

- усне опитування;
- тестові завдання;

- самостійні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань;
- контрольна робота змістового модулю;
- проектні завдання.

Форми поточного і підсумкового контролю

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Монопрофільні міста Донбасу в політичній стратегії радянської держави» здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають поточний, підсумковий модульний, підсумковий семестровий контроль. Рівень навчальних досягнень студентів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль передбачає усні відповіді здобувачів на теоретичні питання семінарських занять, виконання тестових завдань та самостійних робіт.

Підсумковий модульний контроль передбачає виконання контрольних робіт змістового модулю. Оцінка за змістовий модуль дорівнює сумі балів контрольних точок та КРЗМ з урахуванням коефіцієнтів.

ГРАФІК поточного контролю

Кількість КТ – 2

Коефіцієнт КТ – 0,3

Кількість КРЗМ – 1

Коефіцієнт КРЗМ – 0,4

Кількість ЗМ – 1

Вид підсумкового контролю: залік

№	Вид контролю	Форма контролю	Термін проведення
1.	КТ 1	письмове завдання	До семінарського заняття № 1
2.	КТ 2	обговорення	семінарське заняття № 1
3.	КРЗМ 1	письмове завдання	семінарське заняття № 2

Форма підсумкового контролю

Підсумковий контроль покликаний об'єктивно підтвердити досягнутий рівень навченості, визначити ступінь сформованості навичок та умінь студентів на кінець певного етапу навчання (в кінці семестру).

Курс «Монопрофільні міста Донбасу в політичній стратегії радянської держави» вивчається протягом одного семестру.

Формою підсумкового контролю в I семестрі є **залік**, який контролює рівень засвоєння студентами теоретичного матеріалу та набуття ними навичок і умінь його застосування у практичній діяльності на підставі результатів поточного контролю.

Загальна оцінка складається з суми балів за контрольні точки і контрольну роботу змістового модуля, набраних упродовж навчального семестру.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль та самостійна робота			Сума
Змістовий модуль № 1			
КТ 1	КТ 2	КРЗМ 1	100 (залік)
30	30	40	

Шкала оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною(мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89			B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81			C	вище середнього рівня з кількома помилками
67-74	Задовільно		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1-34			F	з обов'язковим повторним курсом

Зміст предметної підготовки

Поняття «політична стратегія», «монопрофільне місто», структурно-функціональний підхід, ареалогічний підхід, «регіональна історико-урбаністична проблематика».

Критерії оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни «Монопрофільні міста Донбасу в політичній стратегії радянської держави»

100 балів—здобувач в повному обсязі опанував програмний матеріал, має глибокі та міцні знання, самостійно використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності, толерантно ставиться до протилежних точок зору, виявляє розбіжності в позиціях, критично оцінює історичну інформацію, здатний, відповідно до вікових особливостей, презентувати власну оцінку історичних явищ, проявляє високу мовну культуру.

95 балів – здобувач володіє глибокими і міцними знаннями, вільно висловлює власні судження та їх аргументує, аналізує історичну інформацію, співвідносить історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії, самостійно оцінює події та діяльність людей в історичному процесі з позицій загальнолюдських цінностей, виявляючи особисту позицію щодо них, визначає більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні

судження щодо історичних цінностей, виявляє здатність на історичному матеріалі визначити проблеми сучасної вітчизняної історії та перспективи її розвитку.

90 балів – здобувач володіє набутими знаннями та використовує їх для розв’язання навчальної проблеми, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, характеризує історичні явища і процеси, встановлює синхронність подій вітчизняної та всесвітньої історії, визначає переважну більшість історичних джерел, може назвати основні історіографічні школи, проявляє високу мовну культуру, оціночні судження щодо історичних цінностей.

85 балів – здобувач у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, порівнює, пояснює, аналізує, узагальнює і критично оцінює історичні факти та діяльність осіб, самостійно виправляє допущені помилки, сам добирає аргументи на підтвердження власної точки зору, визначає більше половини історичних джерел, може назвати більшість історіографічних робіт.

80 балів – здобувач володіє навчальним матеріалом, дає загалом правильне визначення історичних понять, аналізує історичні факти, характеризує причинно-наслідкові зв’язки між історичними явищами у межах теми, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, визначає половину історичних джерел, може назвати п’ять-шість історіографічних робіт.

75 балів – здобувач в цілому послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал, виявляє розуміння історичної термінології, дає загальну характеристику події (причини, наслідки, значення), відокремлює окремі ознаки явищ і процесів, встановлює послідовність і тривалість історичних подій, визначає не менше половини історичних джерел, може назвати до п’яти історіографічних робіт.

70 балів – здобувач в цілому відтворює фактичний матеріал теми, може дати стислу характеристику історичній постаті, встановити послідовність подій на основі знання їх дат, загалом правильно вживає історичні терміни, виявляє знання і розуміння основних закономірностей історичного процесу, визначає три - чотири історичних джерела, може назвати дві-три історіографічні роботи.

65 балів – здобувач може відтворити основний зміст навчальної теми, визначити окремі ознаки історичних понять та процесів, з допомогою викладача аналізує історичні факти, порівнює та робить висновки, виправляє допущені помилки, визначає два-три історичних джерела, може назвати одну-дві історіографічні роботи.

60 балів – здобувач може репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу, дати визначення історичних термінів, поданих у тексті підручника або викладачем, назвати основні дати, здатен визначити один-два історичних джерела, історіографічний аналіз відсутній.

59-35 балів – здобувач має загальне уявлення про хронологію подій, вибирає правильний варіант відповіді із запропонованих, не вміє пояснювати історичні факти та діяльність людей, може двома – трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать, дати визначення історичному поняттю, не вміє порівнювати історичні факти та діяльність осіб, володіє матеріалом на рівні окремих історичних фрагментів, відповідь складається із окремих частин.

34 - 0 – балів – здобувач не володіє вивченим обсягом історичного матеріалу, може назвати одну-дві історичні події, історичні постаті чи історико-географічні об’єкти.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Алфьоров М. Політика урбанізації східної України в 1920–1939 роки. – Схід. – №1. – 2010. – С. 75-79.
2. Бойко-Бойчук О.В. Категорія «місто»: суть, визначення // Управління сучасним містом. – 2005. – № 3-4 /7-12. – С. 47-60.

3. Верменич Я. В. Донбас як порубіжний регіон: територіальний вимір. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. – 69 с.
4. Куліков В. О. Корпоративні міста: в означення, характерні риси, історична доля // Укр. іст. журн. – 2017. – № 1. – С. 41-59.
5. Куромія Хіроакі. Свобода і терор у Донбасі. Українсько-російське прикордоння, 1870-1990-ті роки / пер. з англ. Г. Кьорян, В. Агеев; передм. Г. Немирі. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – 510 с.
6. Некрилов Д. Етапи формування поселенської мережі Луганської області // Історія української географії. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – Випуск 2 (14). – С.41-45.
7. Ніколаєць Ю. О. Поселенська структура населення Донбасу (етнополітичний аспект динаміки).– К. : НАН України, Ін-т політ. і етнонац. Досліджень ім. І. Ф. Кураса, 2012. – 187 с.
8. Ковальська-Павелко І.М. Історична регіоналістика, історичне краєзнавство та історична урбаністика: демаркація предметних полів // Грані. – 2014. – №6. – С.161-167. Режим доступу: <https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/File/559/574>.
9. Праця, виснаження та успіх: промислові мономіста Донбасу / М. Ільченко та ін., за ред. В. Кулікова й І. Склокінюї. – Львів: ФОП Шумилович, 2018. – 244 с.
10. Смолій В., Кульчицький С., Якубова Л. Донбас і Крим в економічному, суспільно-політичному та етнокультурному просторі України: історичний досвід, модерні виклики, перспективи (Аналітична доповідь). – К. : Інститут історії України НАН України, 2016. – 616 с.

Додаткова література

1. Алфьоров М. А. Міграційні процеси та їх вплив на соціально-економічний розвиток Донбасу (1939-1959 рр.) : монографія. – Донецьк : Укр. культурологічний центр, Донецьке відділення Наукового товариства ім. Шевченка, 2008.– 192 с.
2. Антонюк В.П., Прогнімак О.Д. Дослідження особливостей соціокультурного та людського розвитку Донбасу в контексті нагромадження ризик-потенціалу. Режим доступу: [http://www.evd-journal.org/download/2015/3\(41\)/pdf/24-Antonyuk.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2015/3(41)/pdf/24-Antonyuk.pdf)
3. Дерун Т.М. Проблеми розвитку малих міст в умовах соціально-економічної трансформації українського суспільства. С. 1–7. Режим доступу: http://academy.gov.ua/ej/ej10/doc_pdf/Derun.pdf
4. Киридон А. Гетеротопії пам'яті. Теоретико-методологічні проблеми студій пам'яті. Київ : Ніка-Центр, 2016. – 320 с.
5. Лихолобова З. Г. Міста Донбасу в роки радянської модернізації: особливості менталітету городян // Нові сторінки історії Донбасу: Зб. статей.Кн. 12. – Донецьк :ДонНУ, 2006. – С. 93–105.
6. Нагірна В.П. Роль малих міст в активізації соціально-економічного розвитку сільської місцевості // Український географічний журнал. – 2018. – №1. – С. 47–55. Режим доступу: <https://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/ugj-2018-1-47-55.pdf>.
7. Соціально-економічні проблеми розвитку монофункціональних міст. Сайт «Національний інститут стратегічних досліджень». Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/Jul2009/33.htm>
8. Яковлева Ю.К. Вплив промислового розвитку на формування поселенської мережі Донецької області у ХХ столітті //Український географічний журнал. – 2013. – №3. – С. 51–56. Режим доступу:http://ukrgeojournal.org.ua/sites/default/files/UGJ_2013_3_51-56.pdf